

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

EEN KONINGIN VOOR FREDERIK

Toneelspel door ouderen voor kinderen

door

FRANS DE POORTER

Toneelfonds J. JANSSENS * Antwerpen

1988

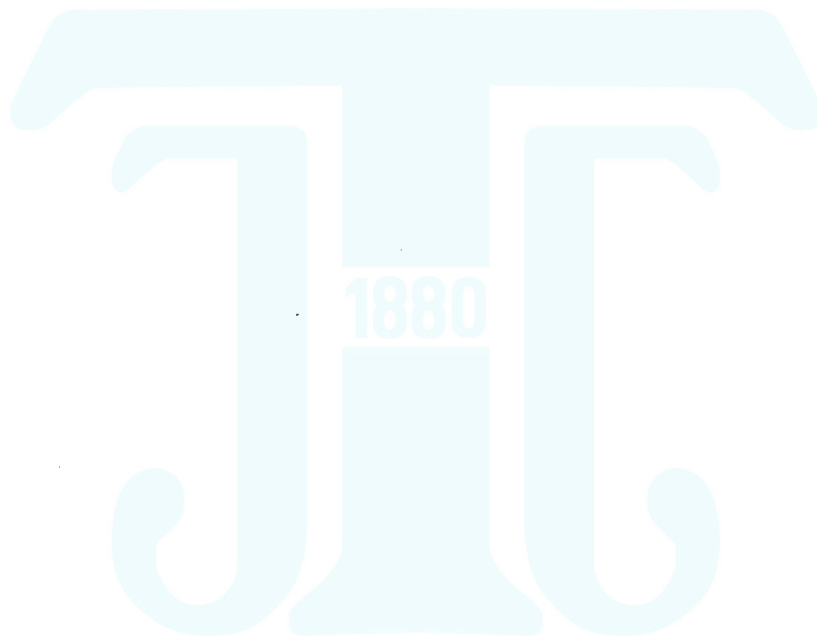
OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste acht tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan: S.A.B.A.M.

Aarlenstraat 75-77

1040 Brussel.

Men mag geen gebruik maken van gekregen of gehuurde boekjes!

© 1988 Toneelfonds J. Janssens / Frans de Poorter

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt op enigerlei wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Personages in volgorde van opkomst

JAKOBUS PENNELIK, de hofschrijver
STAPAL, de wachter
KONING FREDERIK
KARDOES, de wachtmeester
ALDEGONDE, de hofdame
HARE MAJESTEIT, de moeder van Frederik
TANTE FILOMENA, de tante van Frederik
TAPIOCA, huishoudstertje van het paleis
EEN HERAUT
PRINSES PRIMULA
GRAVIN VAN MENOREN
BARONES MILENA
PIER PALET, de hofschilder
SINTERKLAAS
ZWARTE PIET

Rekwisieten:hellebaard, zandloper, bazuin met vaandel, kandelaars,
inktpotjes, ganzeveren pennen, kronen, troon...

TONEEL EEN

TROONZAAL

(Er is slechts een spot aan: daarin zit de hofschrijver te schrijven.
Groot wit blad, inktpot, ganzeveren pen)

SCHRYVER: Het gebeurde eens, heel lang geleden, in het paleis van
koning Frederik...

(Lichten aan: koning Frederik in diepe slaap op de troon, alom
restanten van uitbundige fuifpartij, slingers, rommel op de grond,
opgebrande kaarsen. Koning heeft feestmuts op, servet rond hals
geknoopt, en er zit confetti in baard en op mantel. Hij snurkt.
Wachter met hellebaard)

[Af:hofschrijver, op:Kardoes] (Het hele gesprek fluisterend)

KARDOES: Alles in orde?

WACHTER: Ja, excellentie. Ik sta pal.

KARDOES: De koning slaapt nog (zet voorzichtig feestmuts recht op
's konings hoofd). Het was me nogal een feest, hè Stapal.

WACHTER: Ja, en we hebben hier al wat feesten meegemaakt, op het
paleis. Maar zoals dit...

KARDOES: Drie dagen en drie nachten aan een stuk door feestvieren,
eten, drinken, dansen...

WACHTER: Mooi feest, excellentie, mooi feest.

KARDOES: Het bruiloftsfeest van prinses Esmeralda. Hoe mooi was de
prinses in haar bruidsgewaad. Hoe gelukkig straalde ze toen
de prins haar de diamanten ring om de vinger schoof. En al
dat volk. Al die genodigden in hun prachtige gewaden,
opgesmukt met sieraden die fonkelden als sterren in de
nacht.

WACHTER: Ik stond op nachtwacht, excellentie.

KARDOES: Ja, jij bent de trouwe wachter, steeds op post. Hoe laat is
het, Stapal?

WACHTER: Even kijken. Als ik mijn hellebaard hier op dit punt zet, dan valt de schaduw op de eerste, tweede, derde, vierde tegel. Vier uur in de namiddag, excellentie.

KARDOES: En de koning maar slapen. Wat moet die moe geweest zijn van al dat feestvieren... (tot publiek) ...en ook van ontroering. Want Esmeralda is zijn enige dochter. Zijn lieveling. Als je enige dochter trouwt, is dat voor een vader een groot feest, maar ook een diepe droefenis.

[Op:hofdame, zingend]

WACHTER: Sst, stil.

HOFDAME: Wat sst, stil?

WACHTER: Sst, de koning slaapt.

HOFDAME: Maar kijk toch eens, is me dat slapen (brengt tenue van koning wat in orde). Hé, ik denk dat de koning droomt. Ja, hij is aan het dromen.

WACHTER: Dromen zijn bedrog.

KARDOES: Bedoel je dat de koning een bedrieger is? Waar zou hij over dromen?

HOFDAME: Ik zal eens luisteren (plaatst haar oor bij zijn prevelende lippen). Hij droomt over het trouwfeest, over... VROUWEN en ...TROUWEN.

(Droommuziek. Wachter weer op zijn plaats)

[Af:hofdame en Kardoes]

(Lichten uit) [Wachter af]

TONEEL TWEE

TROONZAAL

KONING: (slapend, servet weg, kroon i.p.v. muts, scepter in de hand) Vrouwen... trouwen...

[Op: Hare Majesteit]

HARE MAJ: Hé, Freekje!

KONING: (ontwaakt) Ja, uh, waar ben ik?

HARE MAJ: In het paleis, in de troonzaal.

KONING: Mm, mm, hik.

HARE MAJ: Freekje, Fre-de-rik. Ik moet eens een ernstig gesprek met je hebben.

KONING: (geeuwt) Mm.

HARE MAJ: Vind je niet dat het tijd wordt om aan hertrouwen te denken?

KONING: Wat? Hertrouwen? Op jouw leeftijd?

HARE MAJ: Ik? Maar nee. Jij, Frederik, jij.

KONING: Ik? Aha, ik? Op mijn leeftijd?

HARE MAJ: Een koning heeft geen leeftijd. Hij is het hoofd van het land, en zolang het land gezond en welvarend is, is de koning dat ook.

KONING: Moeder, wat kun jij dat mooi vertellen.

HARE MAJ: Jaja. Maar prinses Esmeralda is nu getrouwd en woont ver over de bergen, in het land van Ichikawa.

KONING: Ik zal haar missen, mijn oogappel.

HARE MAJ: Dat is het nu juist. Esmeralda is weg, en ik word oud, Freekje. Ik kan de hofhouding niet meer zo vlot beredderen. Je hebt een vrouw naast je nodig, Frederik.

KONING: (paniekerig) Vrouw?

HARE MAJ: Ja, een vrouw.

KONING: Maar Tapioca is er toch nog, en...

HARE MAJ: Een edelvrouw, Freekje, een edelvrouw.

KONING: (zingend) Een edelvrouw, een edele heer, een Mickey Mouse, een teddybeer. Hoera-hoera-hoera, nu komt de Sinterklaas

weldra, popopopom...

HARE MAJ: Frederik! Het is niet om te lachen!

KONING: Ik lach niet, moeder, ik lach niet. Ik zing. Daarbij, ik heb dat liedje toch van jou geleerd... Nu, waar hadden we het over?

HARE MAJ: Over hertrouwen. Her-trou-wen. Denk daar maar eens over na!

[Af:Hare Majesteit, op:Kardoes]

KONING: (ijsberend) Hertrouwen? Hertrouwen? Kardoes, kom hier. Ik moet je eens wat vragen.

KARDOES: Zeker, sire.

KONING: Kardoes, moeder vindt dat ik moet hertrouwen. Wat denk jij daarvan?

KARDOES: Wat? Hertrouwen? Ik zou het niet doen sire.

KONING: Jij zou niet hertrouwen?

KARDOES: Nee sire, nooit.

KONING: En waarom zou jij niet hertrouwen, jij?

KARDOES: Ik bedoel u, sire. U moet niet hertrouwen. Wat moeten we hier nu met een koningin aanvangen? Zo'n bazig mens in huis. Ik ken koninginnen.

KONING: Ken jij koninginnen?

KARDOES: Ja, euh, uit de kranten, sire, uit de kranten. Nee, het lijkt me bepaald geen goed idee... Bent u dan over mijn diensten niet tevreden? Sta ik u niet even trouw terzijde als een koningin?

[Kardoes af]

TONEEL DRIE

TROONZAAL

KONING: Als een koningin? Kardoes als een koningin?

[Op: Hare Majesteit]

KONING: Moeder, ik geloof dat er toch wel wat zit in dat idee van jou om te hertrouwen. Ik zou een vrouw best kunnen gebruiken. Als ze maar mooi is, en jong. Een gratievolle verschijning (suggestieve handgebaren), vrolijk en...

HARE MAJ: Stop, Freekje, stop! Wat zou je met zo'n vrouw aanvangen?

KONING: Wat ik zou aanvangen met die mooie, jonge, vrolijke vrouw? Breng me nu niet in verlegenheid. Vraag het liever aan de kinderen/mensen in de zaal.

HARE MAJ: Onzin, jongetje. Gebruik je verstand.

KONING: Mijn verstand?

HARE MAJ: Ja, je kersepit. Daar ben je toch koning voor, niet?

KONING: Zeker, zeker. Maar...

HARE MAJ: Wel? Als je goed nadenkt: wat voor vrouw kies je als gemalin?

KONING: (peinzend) Mooi... jong... vrolijk... en... SPEELS.

HARE MAJ: Nee, mannetje, nee. Een die geknipt is om de hofhouding te voeren. Die de uitgaven in het oog houdt en de rekeningen controleert, die ervoor zorgt dat het paleis alle dagen geboend wordt en al het koperwerk gepoetst. Of doe je dat liever zelf?

KONING: Neenee, maar...

HARE MAJ: Of wou je misschien zelf aan Aldegonde en Tapioca vertellen hoe ze hun werk moeten doen en alle voorraden beheren?

KONING: De wijnvoorraad beheer ik zelf!

HARE MAJ: Die beheer je zelf, ja. En die BEGEER je zelf ook. Niks tegen te pruttelen, Freekje: ik roep de Vrouwenraad bijeen.

KONING: (verbluft) De Vrouwenraad?

HARE MAJ: Ja, de Vrouwenraad. Het is tijd dat wij vrouwen hier in het paleis eens ons woordje zeggen.

KONING: Jamaar...

HARE MAJ: (belt) Wachtmeester!...

[Op:Kardoes]

... Laat de Vrouwenraad aantreden. En laat ook de hofschrijver komen.

KARDOES: Ja, majesteit... (gaat naar zijkant van podium, declameert)
De Vrouwenraad: tante Filomena, hofdame Aldegonde, huishoudstertje Tapioca, prinses Esmeralda, euh...

[Op:tante, hofdame, huishoudstertje en hofschrijver]

HARE MAJ: Die is hier niet meer, slimmerd!

KARDOES: O juist ja... en hofschrijver Jacobus Pennelik.

[Kardoes af]

HARE MAJ: Dames, welkom. In tijden van hoge nood, als het landsbelang het eist, dan wordt de Vrouwenraad van de Kroon bijeen geroepen. Zo staat het in de grondwet. De Vrouwenraad, dat zijn wij, en ik ben de voorzitter. Zoals jullie al wel zullen weten, wil onze koning hertrouwen. De vraag is nu deze: wat voor vrouw moet zijn echtgenote zijn?

TANTE: Een godvruchtige ziel.

HOFDAME: Majesteit, de koningin moet kunnen spinnen, weven en borduren.

HARE MAJ: Spinnen, weven en borduren?

HOFDAME: Ja majesteit, dat kan iedere sprookjesprinses toch.

KONING: (glunderend) Sprookjesprinses!

HARE MAJ: Nee dames: van dat spinnen, weven en borduren komt niets in huis. Spinnen is te gevaarlijk. Kijk maar naar Doornroosje. Stel je voor dat de nieuwe koningin zich ook aan het spinnewiel prikt en ook voor honderd jaar in slaap valt.

HUISHOUD: Hemeltje knoflook!

TANTE: Ora pro nobis!

KONING: Te gevaarlijk, ja. (Kardoes haalt de schouders op)

HARE MAJ: En weven is ruzie zoeken met de textielbaronnen, die klagen nu al steen en been. En dan zou onze koningin, door zelf te weven, hen nog wat boter van de boterham stelen?
Uitgesloten.

KONING: Ja ja.

HOFDAME: Maar borduren, majesteit...

HARE MAJ: Borduren, borduren. Er is hier al genoeg geborduurd in het paleis. Maar mijn lieve Freekje loopt met gaten in de kousen. Kousen stoppen: dat moet de koningin kunnen!

KONING: Kousen stoppen?

HARE MAJ: Jazeker. Mijn arme oude vingers willen niet meer. Of ga je zelf je gaten stoppen, Freekje?

KONING: Mijn waardigheid.

HARE MAJ: Dat is dus een. En, dames, wat moet de gemalin van onze koning nog kunnen?

TANTE: Het Credo, het Sanctus en het Agnus Dei zingen.

KONING: Ja, zingen! Mooie liedjes zingen. (begint te zingen) O, ik houd zoveel van leuke liedjes, melodietjes uit vervlogen tijd, de tijd van toen... herinneringen... Begeleid met harp en luit. Ja, dat moet ze ook kunnen: harp spelen.

HARE MAJ: Zingen en spelen! Freekje toch, laat het zingen aan de vogeltjes en het spelen aan de kinderen.

HUISHOUD: Majesteit, volgens mij zou de toekomstige koningin taarten moeten kunnen bakken.

KONING: Zeker, zeker. Taarten met fruit en slagroom.

HUISHOUD: Ziet u, majesteit, woensdag is mijn vrije dag en dan is er niemand om taarten te bakken in het paleis.

HARE MAJ: Gelijk heb je: de koningin moet taarten kunnen bakken.

KONING: Goed zo.

HARE MAJ: Heb je dat opgeschreven, Pennelik?

SCHRYVER: Ja, majesteit.

HARE MAJ: En wat moet de koningin nog zoal kunnen, mijn beste dames?

TANTE: Het Salve Regina zingen.

KONING: Zingen! Zoals de leeuwerik hoog in de lucht, de karekiet in het ruisende riet en de koekoek in het bos.

SCHRYVER: (verstrooid) Welke koe is er los?

H: Nee, koekoek.

HUISHOUD: Chocoladekoek?

HARE MAJ: Kletskoek en lariekoek!

HUISHOUD: Ik vind dat de koningin moet kunnen vloeren vegen.

KONING: Vloeren vegen?

HUISHOUD: Wel ja: dweilen en boenen en bezemen.

HARE MAJ: Tapioca, ik ben het niet met je eens. De koningin moet niet dweilen en boenen en bezemen.

HUISHOUD: Dat beweer ik ook niet, majesteit.

HARE MAJ: Maar je zei toch...

HUISHOUD: Ze moet het KUNNEN, majesteit, ze moet het kunnen. Hoe kan ze anders oordelen of ik mijn werk goed doe? Als ik drie maal per dag de paleisvloer moet vegen, heb ik recht op een koningin die weet wat dat is, dweilen en bezemen.

KONING: (in gedachten) Ze moet het dus wel kunnen, maar niet doen. Eigenaardig... Maar goed, ze moet dus kunnen VEGEN, maar het NIET doen. Pennelik, schrijf dat op. En (onverschrokken) ze moet kunnen ZINGEN en dat WEL doen. Pennelik, schrijf dat ook op.

SCHRYVER: Wacht even sire.

KONING: Waarop?

SCHRYVER: Ik kan zo snel niet schrijven.

KONING: Moet ik het jou misschien leren?

SCHRYVER: (in schrijfwerk verzonken) Ja zeker, ja zeker.

TANTE: Als ze maar godvruchtig is.

KONING: Moeder, ik denk dat het nu wel tijd is om de dames aan het werk te zetten. Pennelik, begeleid jij moeder even?...

[Alle dames en hofschrijver af]

... (tot publiek) Hoe moeten we ooit een goede koningin vinden? Zeg, kinderen/mensen: kennen jullie er soms geen?

(Lichten uit) [Koning af]

TONEEL VIER

IN DE STAD

(Koninklijke muziek)

[Op:heraut met bazuin en vaandel]

HERAUT: (declameert zangerig) Medeburgers altegaader

Komt naar hier, ja treedt maar nader.

Spitst uw oren, gij zult horen

't Grote nieuws uit het paleis

Van de koning oud en wijs.

Wilt ge 't horen, komt naar voren.

Medeburgers altegaar

Staat nu stil en luistert maar.

Koning Frederik heeft besloten

Dat hij weldra zal hertrouwen

Met een knappe edelvrouwe

Want hij wil een echtgenote.

Medeburgers altegaar

Vertelt het hier en zegt het daar.

Laat het nieuws zich vlug verspreiden:

Koning Frederik zoekt een vrouw.

Wie van adel is en trouw

Die zal hij ten altaar leiden... (nuchter tot het publiek

op de eerste rijen) ...De dames die van dit buitenkansje

dromen, kunnen ten paleize nadere informatie bekomen...

(opnieuw declamerend) Men zegge het voort, men zegge het

vooooooooort!

[Heraut af]

TONEEL VIJF

SALON TEN PALEIZE

[Op:Kardoes en hofschrijver]

KARDOES: Pennelik, ga eens kijken of er gegadigden zijn voor de rol van koningin.

SCHRYVER: Ja, excellentie. [Hofschrijver af]

KARDOES: Veel volk zal er wel niet zijn. Wie wil er nu met onze koning trouwen? Zo een oude chagrijnigaard, stijf van de reumatiek en nog hoog in zijn bol ook. Het idee alleen al om te willen hertrouwen, op zijn leeftijd: belachelijk.

[Op:hofschrijver, prinses, gravin en barones] (De dames duwen Pennelik meer de scène op, dan dat hij ze binnenlaat)

SCHRYVER: Er zijn drie dames, excellentie.

KARDOES: Goed, laat ze binnen.

SCHRYVER: Euh, dat zijn ze al.

KARDOES: Welkom, schoonheden. Welkom in het paleis van koning Frederik.

DE DAMES: Dag meneer.

KARDOES: Jullie zijn alle drie gekomen om met de koning te trouwen, niet? Ik neem aan dat jullie op de hoogte zijn van de plichten en verantwoordelijkheden die op een koningin rusten. Dat jullie beseffen welk een hard labeur en eentonig leven de toekomstige bruid van onze vorst te wachten staan? (De dames knikken bevestigend) Dat jullie niet alle drie samen met de koning kunnen trouwen zal ook wel duidelijk zijn. Er kan maar één uitverkorene zijn. Daarom zullen vier proeven worden afgenomen om te zien wie van jullie de beste is. De proeven zijn (traag en met veel nadruk): zingen, taarten bakken, kousen stoppen en vloeren vegen. Wil een van de dames zich nog terugtrekken? (De dames schudden van nee) Neen? Daar gaan we dan... (zuchtend tot het publiek) ...op hoop van zegen! (tot de eerste kandidate) Naam en afstamming? Pennelik, neem nota.

PRINSES: Prinses Primula, enige dochter van koning Zichomaar van Zalmië, Palmië en Stalmië.

KARDOES: Leeftijd?

PRINSES: Vierentwintig jaar.

KARDOES: Pennelik, schrijf maar op: vierendertig. Speciale vaardigheden?

PRINSES: Paardrijden, clavecimbel spelen, Franse savoir-vivre.

KARDOES: Goed. Ga maar zitten. De volgende. Naam en afstamming?

GRAVIN: Ik ben de gravin van Menoren, de oudste dochter van hertog Thorwald de Tweede, zuster van de markgraaf van Zichen-Zussen-Boldrië.

KARDOES: Leeftijd?

GRAVIN: Tweeëntwintig jaar.

KARDOES: Pennelik, noteer: ongeveer dertig jaar. Speciale vaardigheden?

GRAVIN: Boogschieten en rozen kweken.

KARDOES: Goed. Ga maar zitten. De volgende. Naam en afstamming?

BARONES: Barones Milena, dochter van de baron van Parma de la Sarma. Negentien jaar.

KARDOES: Zozo, ze worden hier alsmaar jonger. Pennelik, schrijf maar: tussen vijftwintig en vijfendertig. Speciale vaardigheden?

BARONES: Uuuuh...

KARDOES: Etikette? Muziek? Lectuur? Borduren?

BARONES: Nee. Nee-nee... (vlug) Zakkenlopen en ei-lepel-rennen.

SCHRYVER: Ik vraag u pardon?

BARONES: Zakkenlopen en ei in lepel rennen. Toch al wel gehoord van zakken, van eieren en lepels, niet?

(Prinses en gravin lachen)

PRINSES: Moet je dat horen! Zakkenlopen... Hi-hi-hi!

GRAVIN: En ei-in-lepel-rennen... Ho-ho-ho... Ik lach me een kriek!

PRINSES: Wat komt die hier zoeken? Denkt ze misschien dat het hier alle dagen volksbal is?

BARONES: Ydeltuiten!

KARDOES: Stilte. We gaan over tot de volgende formaliteit...

[Op:hofschilder]

...De hofschilder zal jullie portret schilderen. Dat wordt dan aan de koning getoond en die kan dan nagaan wie hij de liefste vindt. Jullie hebben er dus alle belang bij rustig en ontspannen te poseren. (tot prinses) Ga daar eens staan.

[Hofschrijver af]

SCHILDER: Zo, en zo... (schikt haartooi van prinses en neemt plaats achter zijn schildersezels) Wilt u naar het vogeltje kijken? (zet grote vogel op zijn ezels) Niet bewegen... (schildert)

BARONES: Ze staat daar als een stijve hark.

GRAVIN: Als een bonestaak.

BARONES: Net een Frans brood van voor de oorlog.

PRINSES: Kijk naar jezelf! Jij bent net een ingezakte pudding. En jij een opgedirkte kalkoen.

BARONES: Dat durf jij te zeggen, schrale vogelschrik?

GRAVIN: Dorre cactus.

PRINSES: Lach maar. Als de koning jullie ziet, krijgt hij van 't schrikken een indigestie. (Handgemeen)

SCHILDER: Hopeloos, hopeloos. Hoe kan ik nu zo een portret schilderen?

(Lichten uit) [Iedereen af, behalve hofschilder die verder werkt terwijl het decor verandert wordt]